

ÇAĞDAŞ DRAMATİK YAZIMDA BİÇİM VE TEKNİK

Kolaj, Metinlerarasılık, Performans ve Uyarlama
Üzerine Dört Oyun

Doç. Dr. Vahdet Yasin AKYÜZ

ARTİKEL AKADEMİ: 446

Çağdaş Dramatik Yazımda Biçim ve Teknik

Doç. Dr. Vahdet Yasin AKYÜZ

Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü

<https://orcid.org/0000-0001-7473-6967>

ISBN 978-625-5674-86-9

Birinci Basım: Haziran - 2026

Kapak: Vahdet Yasin AKYÜZ

Ofset Hazırlık: Artikel Akademi

Baskı ve Cilt: Uzunist Dijital Matbaa Anonim Şirketi
Akçaburgaz Mah.1584.Sk.No:21 / Esenyurt - İSTANBUL

Matbaa Sertifika No: 68922

Artikel Akademi bir Karadeniz Kitap Ltd. Şti. markasıdır.

©Karadeniz Kitap - 2026

Akademik etik kurallara bağlı kalınarak yapılacak olan alıntılar ve tanıtım amacıyla yapılacak olan kısa alıntılar dışında, yazılı izni alınmadan, tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla, basımı, yayımı, kopyalanması, çoğaltımı veya dağıtımı yapılamaz.

KARADENİZ KİTAP LTD. ŞTİ.

Koşuyolu Mah. Mehmet Akfan Sok. No:67/3 Kadıköy-İstanbul

Tel: 0530 076 94 90

Yayıncı Sertifika No: 19708

mail: info@artikelakademi.com

www.artikelakademi.com

ÇAĞDAŞ DRAMATİK YAZIMDA BİÇİM VE TEKNİK

Kolaj, Metinlerarasılık, Performans ve Uyarlama
Üzerine Dört Oyun

Doç. Dr. Vahdet Yasin AKYÜZ

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	7
Giriş	
Çağdaş Dramatik Yazımda Biçimsel Arayışlar	11
I. Bölüm	
Kolaj Dramatürgisi ve Tarihsel Belleğin Sahneye Taşınması: <i>İlk Adım</i>	37
<i>İlk Adım</i> Oyun Metni	
II. Bölüm	
Metinlerarasılık, Hayalet Dramatürgisi ve Karakter Ontolojisi: <i>Shakespeare'in Hayaletleri</i>	75
<i>Shakespeare'in Hayaletleri</i> Oyun Metni	
III. Bölüm	
Performans, Beden ve Seyirci Suçu: <i>İzin Verildi</i>	103
<i>İzin Verildi</i> Oyun Metni	
IV. Bölüm	
Uyarlama Dramatürgisi ve Tragedyanın Sıkıştırılması: <i>Macdeath</i>	103
<i>Macdeath</i> Oyun Metni	
Sonuç	133
Dramatik Yazımdan Sahne Düşüncesine	
Kaynakça	135

ÖN SÖZ

Dramatik yazım, yalnızca olay örgüsü kurma, karakter yaratma ya da sahne üzerinde söze dayalı bir çatışma inşa etme pratiği değildir. Özellikle çağdaş tiyatro düşüncesi içinde dramatik yazım; biçim, bellek, beden, seyirci, metinlerarasılık, ritüel, performans ve sahneleme düşüncesiyle birlikte ele alınması gereken çok katmanlı bir yaratım alanına dönüşmüştür. Bu nedenle çağdaş oyun yazarı, yalnızca “ne anlatacağımı” değil, aynı zamanda “nasıl bir sahne düşüncesi kuracağımı” da tasarlamak zorundadır.

Bu kitap, bu temel düşünceden hareketle ortaya çıkmıştır. Çağdaş Dramatik Yazımda Biçim ve Teknik: Kolaj, Metinlerarasılık, Performans ve Uyarılama Üzerine Dört Oyun başlıklı bu çalışma, dört farklı dramatik metin üzerinden çağdaş oyun yazımında biçimsel arayışların nasıl kurulabileceğini tartışmayı amaçlamaktadır. Kitapta yer alan *İlk Adım*, *Shakespeare'in Hayaletleri*, *İzin Verildi* ve *Macdeath* adlı oyunlar; tür, yapı, konu ve sahneleme mantığı bakımından birbirinden farklı görünse de aynı yazarlık sorusunun etrafında birleşir: Dramatik metin, çağdaş sahnede yalnızca temsil eden bir yapı olmaktan çıkarak nasıl düşünen, sorgulayan ve seyirciyi etik bir karşılaşmanın içine çeken bir forma dönüşebilir?

İlk Adım, 19 Mayıs tarihsel belleğini dramatik kolaj tekniğiyle sahneye taşıyan bir metindir. Oyunda tarihsel olaylar, koro, anlatıcılar, türküler, marşlar, ritmik beden kullanımı ve kolektif

ses aracılığıyla bir araya getirilir. Böylece tarih, düz bir anlatı olmaktan çıkar; sahnede tekrar kurulan, bedenselleştirilen ve ortak hafızaya dönüştürülen bir yapıya kavuşur.

Shakespeare'in Hayaletleri, Shakespeare tragedyelerinden çağrılan karakterlerin kendi yazılmışlıklarıyla yüzleştiği metinlerarası bir oyundur. Hamlet, Macbeth, Banquo, Richard ve diğer figürler, yalnızca Shakespeare'in karakterleri olarak değil; yazılmış, oynanmış, tekrar edilmiş ve sahneye mahkûm edilmiş varlıklar olarak karşımıza çıkar. Bu metinde temel mesele, karakterin kaderi değil; karakterin bir metnin içinde var olma biçimidir.

İzin Verildi, Marina Abramović'in performans dünyasından, özellikle *Rhythm 0* performansının açtığı etik ve psikolojik alandan hareketle yazılmış tek kişilik bir oyundur. Metin, seyircinin edilgen bir izleyici olmaktan çıkarak potansiyel fail konumuna yerleştiği bir sahne düzeneği kurar. Milgram Deneyi'ni çağrıştıran itaat, sorumluluk devri, izin, kalabalık vicdanı ve otorite boşluğu gibi kavramlar oyunun dramatik yapısına doğrudan eklenir. Bu nedenle oyun, yalnızca bir sanatçı bedeninin sınanmasını değil, seyircinin kendi karanlığıyla yüzleşmesini de konu edinir.

Macdeath ise William Shakespeare'in *Macbeth* tragedyasından hareketle yazılmış bir uyarlamadır. Metin, kaynak tragedyadaki kehanet, iktidar hırsı, cinayet, suçluluk ve vicdan izleğini yoğunlaştırır; özellikle cadıların sahne üzerindeki işlevini genişleterek kötülüğün yalnızca dışsal bir kehanet değil, insanın içinde büyüyen bir yönelim olarak okunmasına olanak verir. Bu yönüyle *Macdeath*, klâsik bir tragedyayı sahne ekonomisi, karakter indirgeme, ritim yoğunlaştırma ve yeni final düşüncesi üzerinden çağdaş bir uyarlama alanına taşır.

Bu kitapta her oyun, yalnızca yaratıcı bir metin olarak sunulmamış; aynı zamanda kendi teknik yapısı içinde çözüm-

lenmiştir. Bu tercih, dramatik yazarlığın yalnızca sezgisel ya da ilhama dayalı bir üretim alanı olmadığını; tersine, bilinçli teknik kararlarla, kuramsal arka plânla ve sahneleme düşüncesiyle gelişen bir yaratım pratiği olduğunu göstermek amacı taşır.

Bu bağlamda kitap, hem sahne sanatları alanında çalışan araştırmacılar hem oyun yazarları hem yönetmenler hem de dramatik yazım eğitimi alan öğrenciler için uygulamalı ve kuramsal bir örnek oluşturmayı hedeflemektedir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, Ş. (2025). Marina Abramoviç'in Rhythm 0 performansını Uygarlığın Huzursuzluğu üzerinden okumak. *Art and Interpretation*, 45, 148-156. <https://doi.org/10.47571/sanatyorum.1504466>
- Akyüz, V. Y. (2025). Oyun yazımında kurgusal teknikler. *Artikel Akademi Yayınları*.
- Aristoteles. (1987). *Poetika* (İ. Tunalı, Çev.). Remzi Kitabevi.
- Barthes, R. (1977). *Image, music, text* (S. Heath, Trans.). Fontana Press.
- Bishop, C. (2012). *Artificial hells: Participatory art and the politics of spectatorship*. Verso.
- Carlson, M. (2003). *The haunted stage: The theatre as memory machine*. University of Michigan Press.
- Connerton, P. (1989). *How societies remember*. Cambridge University Press.
- Fischer-Lichte, E. (2008). *The transformative power of performance: A new aesthetics* (S. I. Jain, Trans.). Routledge.
- Foucault, M. (1992). *Hapishanenin doğuşu* (M. A. Kılıçbay, Çev.). İmge Kitabevi.
- Freud, S. (2011). *Uygarlığın huzursuzluğu* (H. Barışcan, Çev.). Metis Yayınları.
- Genette, G. (1997). *Palimpsests: Literature in the second degree* (C. Newman & C. Doubinsky, Trans.). University of Nebraska Press.

- Goldberg, R. (2011). *Performance art: From futurism to the present* (3rd ed.). Thames & Hudson.
- Kristeva, J. (2024). *Desire in language: A semiotic approach to literature and art* (T. Gora, A. Jardine, & L. S. Roudiez, Trans.; L. S. Roudiez, Ed.). Columbia University Press.
- Lehmann, H.-T. (2006). *Postdramatic theatre* (K. Jürs-Munby, Trans.). Routledge.
- Milgram, S. (1963). Behavioral study of obedience. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(4), 371-378. <https://doi.org/10.1037/h0040525>
- Milgram, S. (1974). *Obedience to authority: An experimental view*. Tavistock.
- Pavis, P. (1998). *Dictionary of the theatre: Terms, concepts, and analysis* (C. Shantz, Trans.). University of Toronto Press.
- Rancière, J. (2009). *The emancipated spectator* (G. Elliott, Trans.). Verso.
- Schechner, R. (2020). *Performance studies: An introduction* (4th ed.). Routledge.
- Turner, V. (1982). *From ritual to theatre: The human seriousness of play*. PAJ Publications.